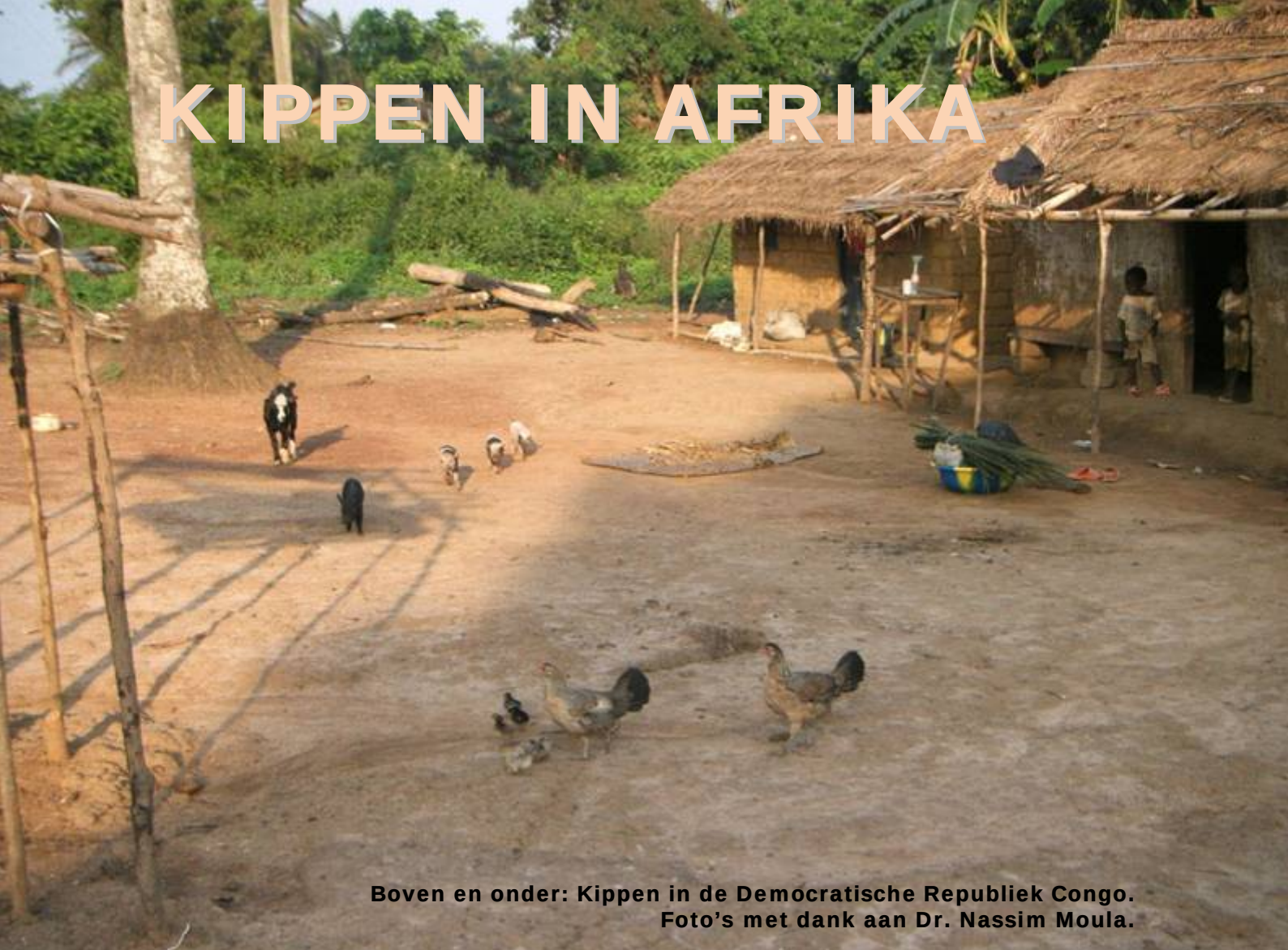

KIPPEN IN AFRIKA

**Boven en onder: Kippen in de Democratische Republiek Congo.
Foto's met dank aan Dr. Nassim Moula.**

Door: Luuk Hans (NL)

Mijn twee oudste dochters verbleven in Afrika. In totaal ruim anderhalf jaar. In Mozambique, Sierra Leone, Oeganda en Zuid-Afrika. Hoewel zij zelf geen hoenderliefhebbers zijn, weten zij wel hoe je hoenders moet behandelen. Ze maakten volop foto's van kippen, want ze weten dat ik een enthousiast kippenfokker ben. Reden voor mij om me ook eens te verdiepen in de Afrikaanse pluimveerassen. Dit artikel is een combinatie van mijn onderzoek – samen met Elly Vogelaar, redactie Aviculture Europe, en de ervaring van mijn twee dochters. Ik ben mij ervan bewust dat Afrika een groot continent is; volgens DAGRIS Domestic Animal Genetic Resources Information System, zijn er wel 90 lokale kippensoorten! Natuurlijk kunnen we dit niet helemaal afdekken!

Inheemse kippen

In Afrika bestaan niet veel gestandaardiseerde kippenrassen. Desalniettemin zijn hier al eeuwenlang kippen, die zich hebben aangepast aan de omgeving en condities. Ze worden gehouden vanwege eigenschappen als gehardheid en niet vanwege hun uiterlijk. De pluimveehouderij is heel belangrijk in de plattelandsgebieden van Afrika.

Wat zijn nu eigenlijk inheemse kippen? Hier in Afrika zijn dit kippen die gefokt zijn uit lokale soorten, afkomstig uit

noordelijke delen van het continent, die zich naar de zuidelijkere delen hebben verspreid in de jaren voor de kolonisatie. De domesticatie van kippen is al eeuwen oud, en zoals de lokale bevolking zich verplaatste over het continent, zo verhuisden ook de kippen mee. De terminologie die gebruikt wordt om deze kippen te beschrijven is soms verwarrend; ze worden aangeduid als 'inheems', 'oorspronkelijk', 'lokaal' of 'traditioneel'. Hoewel al deze termen een eigen definitie hebben, hebben wij ze in dit artikel toch vrij willekeurig gebruikt.

De meeste kippen, die gehouden worden op het Afrikaanse platteland, zijn aangepast aan de plaatselijke omstandigheden en niet gestandaardiseerd. Het merendeel van de inheemse kippen is gehard, heeft een grote weerstand tegen ziektes, heeft nauwelijks extra voer nodig (scharrelt zelf z'n kostje bij elkaar) en heeft een hoge gebruikswaarde; eieren en vlees.

**Links: Democratische Republiek Congo. Zie hoe klein de kip is, vergeleken met de stoel.
Foto: Dr. Nassim Moula.**

Aan de andere kant duurt het lang voor ze volwassen zijn, zijn ze licht van gewicht en leggen de hennen maar weinig eieren per jaar; zo'n 2 tot 4 legsels van ongeveer 10 à 12 eieren. Ze broeden echter hun eigen eieren uit en zorgen goed voor de kuikens, dus de boer heeft continue een nieuwe aanwas. Andere positieve eigenschappen van de lokale rassen – naast de weerstand tegen sommige lokale pluimveeziekten – zijn gehardheid tegen slechte weersomstandigheden en het optimaal benutten van de vrije uitloop.

Gelukkig beginnen we te beseffen dat deze lokale kippen waardevolle genenpools zijn, en ook al is er nog steeds weinig of geen informatie over hun genetische make-up, toch moeten we deze inheemse kippen in ere houden ten behoeve van het behoud van de brede genenpool die deze rassen vertegenwoordigen.

De kippen die we in de dorpen zien, zijn ook vaak een kruisingsproduct met (bedrijfs) pluimveerassen. Het is duidelijk dat hoe ze er uit zien minder belangrijk is dan hun economische prestaties!

Ondanks dat zijn naakthals- en krulveerkippen populair, maar dit is ook een gevolg van de weersomstandigheden; ze zijn minder bevederd en kunnen beter tegen het warme weer dan normaal bevederde hoenders.

**Rechts:
Krulveerhen in Mozambique.
Foto: Rosalie Hans.**

Rechts: Naakthalshaan in Oeganda.
Foto: Marissa Hans.

Er is een gebrek aan informatie over inheemse rassen en de plattelandsfokkerij. Bekend is dat de hoenderpopulatie op het platteland in de meeste Afrikaanse landen meer dan 60% bedraagt van de totale nationale pluimveestapel; plattelandskippen zijn de meest bekende verschijningsvorm; veel meer dan welk ander vee dan ook.

Ook bekend is dat hoenders een belangrijke rol spelen in rituelen. In Oeganda, bijvoorbeeld, worden inheemse kippen vaak gebruikt bij ceremonies, in rituelen en als offer of als geschenk. Bij de meeste sociaal-culturele en godsdienstige doelen is het vereiste geslacht en de kleur van de kippen vastgelegd. Bijvoorbeeld, in Buganda wordt een vlekkeloos witte haan gebruikt als een geschenk voor *Mukasa, god van het water*. Eieren van inheemse hoenders spelen een belangrijke rol in de Luo-traditie en -cultuur, waarbij deze eieren gebruikt worden om een einde te maken aan een ritueel, zoals er eieren worden gebruikt bij een rituele begrafenisceremonie. Ook in Oeganda, weer als voorbeeld, eindigen de meeste kippen in de pan, ook het eierleggende bedrijfspluimvee. Producten (eieren en vlees) van inheemse kippen zijn vaak de enige bron van dierlijk eiwit voor de arme plattelands-huishoudens. In veel landen, zo ook in Oeganda, worden kippen op de markt verkocht om onvoorziene uitgaven te compenseren.

Onder: Klaar voor verkoop op de markt, in Congo. Foto: Dr. Nassim Moula.

De kippen die meestal te koop worden aangeboden vanuit de dorpsschare zijn overvloedige hanen, jonge hennen en niet-productieve hennen, oude dieren en zieke kippen. De marktprijs voor loslopende hoenders is redelijk stabiel omdat men houdt van de smaak. Het vlees van inheemse hoenders wordt beschouwd als rijker van smaak dan dat van vleeskippen uit de bedrijfspluimvee.

Links: Bedrijfspluimvee in Sierra Leone. Foto: Rosalie Hans.

Rechts: Bedrijfspluimvee in Oeganda. Foto: Marissa Hans.

Hoe dan ook, de kippenhouderij is erg belangrijk in Afrika. In veel Afrikaanse landen is de (inheemse) kippenhouderij op het platteland verantwoordelijk voor een groot aandeel in de nationale productie van eieren en (kippen-)vlees. Pluimveehouderij op deze manier is vooral het werk van Afrikaanse vrouwen.

Landen moeten een bepaalde ontwikkelingsgraad hebben om zeldzame hoenderassen te fokken. Zeker in minder ontwikkelde landen moet er een economische drijfveer zijn om dat te doen. Het fokken van vechthoenders bijvoorbeeld, heeft geld als drijfveer. Geld, dat verdiend kan worden in de 'pit', niet met eieren of het vlees. In Afrika zijn er drie Vechthoen rassen: het Reunion Vechthoen, de Madagascar Naakthals en het Natal Vechthoen. In een van onze volgende nummers zullen we meer info publiceren over Zuid-Afrikaanse Vechthoenders.

Rechts:
Inheemse kippen in Zuid-Afrika.
Foto: Marissa Hans.

Terug naar de Afrikaanse hoenderassen.

Afrikaanse rassen

Er bestaan niet veel Afrikaanse rassen. Dat wil zeggen, er is weinig over bekend in het Westen. Toch zullen er veel zijn - inheemse kippen of lokaal ontwikkelde rassen - temeer omdat kippenvlees zo populair is. Vaak is er geen duidelijke beschrijving van de lokale kippen; de naam is meestal gegeven op basis van de bevedering (krulveer, naakthals) of veerleur. Zuid-Afrika bezit enkele rassen. Zoals Venda, Ovambo en de Potchefstroom Koekoek. Ik begin met de laatst genoemde.

Potchefstroom Koekoek

De Potchefstroom Koekoek is een Zuid-Afrikaans ras, ontstaan in de 60-er jaren van de vorige eeuw aan het Potchefstroom Agrarisch College onder leiding van professor Chris Marais in de stad Potchefstroom. Het uitgangspunt voor dit ras was een buitensporig goed dubbel-doelkip; een scharrelhoen met excellente legcapaciteiten als ook met een goede vleesproductie.

Raszuivere Potchefstroorns zijn er alleen in de koekoek (gestreepte) kleurslag.

Van de Zuid-Afrikaanse rassen is alleen de Potchefstroom Koekoek kort beschreven in Duitse literatuur. Dit ras is een kruising tussen zwarte Australorps, witte Leghorns en gestreepte Plymouth Rocks. Men kan argumenteren dat de meeste Zuid-Afrikaanse rassen kruisingsproducten zijn, maar veel rassen, ook in het Westen, zijn in de 20ste eeuw ontstaan door kruisingen.

Potchefstroom kippen. Foto's met dank aan [Wickedfood Earth®](#)

De kuikens van de Potch (zoals het ras ook liefkozend word genoemd) zijn geslachtsgebonden van kleur, met andere woorden: men kan bij uitkomst al de haantjes en hennen onderscheiden.

De Potchefstroom Koekoek is een Zuid-Afrikaans ras, dat uitstekend is aangepast aan het Zuid-Afrikaanse klimaat. Het is een gehard ras, dat als goede legsters bekend staat en weinig voer nodig heeft. Dit maakt het ras redelijk populair, temeer daar het ook een vleesras is. De legcapaciteiten van de Potch hebben er tevens toe geleid dat het ras

wordt gebruikt in kleinschalige legproductie bedrijven.

De Potchefstroom Koekoek houdt het midden tussen een (koekoekkleurige) Leghorn en de Noord-Hollandse Blauwe.

Potchefstroom is een middelgrote stad in de Noordwest provincie van Zuid-Afrika. Het ligt aan de Mooirivier, ongeveer 120 km ten zuidwesten van Johannesburg. In 2007 werd de naam van Potchefstroom gewijzigd in Tlokwe.

Venda

De Venda (ook bekend als: Lebowa-Venda) is een bonte kip - de basiskleuren van de Venda zijn vergelijkbaar met de inheemse runderen en geiten, te weten zwart, wit en bruin, met wit en zwart als de overheersende kleuren. Het ras heeft een enkele kam en weegt ongeveer 3 kg (haan) en 2,5 kg (kip).

Links: Een Venda haan.

Foto: Marissa Hans.

Onder: Een Venda hen op de Show. Foto: courtesy of Poultry Club South Africa.

In 1979 ontdekte een dierenarts, dr. Naas Coetzee een nieuw hoenderras in Venda, een gebied in het noorden van Zuid-Afrika. Hij noemde het ras naar het gebied. Dezelfde hoendersoort werd later waargenomen in de zuidelijke Kaap en in Qua-qua. In vergelijking met andere inheemse rassen is de Venda redelijk groot en legt ze relatief grote, getinte eieren. De hennen worden makkelijk broeds en zijn heel goede moeders. Er is slechts weinig bekend over dit ras, dat heden ten dage bijeen wordt gebracht en wordt bestudeerd.

Duidelijk is dat dit ras ontstaan is uit kruisingen van inheemse rassen en geïntroduceerd tijdens het verblijf van de eerst kolonisten en pioniers in dit gebied. Het ras is sedertdien aangepast en geëvolueerd in het huidige type. Fenotypische (=uiterlijke) kenmerken als kuif, baard en zelfs vijfde teen komen soms nog voor als bewijs van hun brede genetische afkomst.

Het ras is zeer populair zowel bij tentoonstellingfokkers als ook bij arme boeren. Voorts is dit ras ook uitgevoerd naar Mozambique om het verlies van dorpskippen als gevolg van overstromingen en ziektes te compenseren.

De Venda is een echte overlever onder de harde omstandigheden van het Afrikaanse dorpsleven, met weinig aanvullend voer en een groot ziekterisico.

Ovambo

De Ovambo is ontstaan in het noordelijk deel van Namibië en Ovamboland. In tegenstelling tot de Venda is het Ovambo Hoen donker van kleur. Dit ras is ook wat kleiner. Deze twee

verschillen bieden betere camouflage en bescherming tegen aanvallers.

Overigens is de Ovambo een agressieve en levendige kip. Het is bekend dat dit ras jonge ratten en muizen vangt en eet. (Noot: Ook mijn grote Barnevelderkippen, toen ik ze had, vingen en aten muizen en jonge vogeltjes, LH).

De Ovambo kan goed vliegen en slaapt graag hoog in bomen om aan roofdieren te ontkomen.

Links: Ovambo hennen.

Onder en vorige pagina: Ovambo haan. Foto's met dank aan [Wickedfood Earth®](#)

De **Boschveld kip** is een kruising tussen 3 inheemse kippenrassen van Zuid-Afrika: de Venda, de Matabele en de Ovambo. Ze worden gewaardeerd vanwege hun fraaie kleuren, maar vooral omdat ze in staat zijn om eieren te leggen met slechts een beetje extra voer, naast wat ze kunnen buiten vinden. Ze zijn zeer winterhard en - volgens de mensen van '**Boschveld eieren**' - leggen ze erg lekkere eieren met een dooier die je doet denken aan een Afrikaanse zonsondergang.

Rechts: Een Boschveld haan.

Onder: In de schaduw.

Foto's met dank aan [Boschveld Eggs](#).

**Boven en rechts: Boschveld hennen.
Foto's met dank aan Boschveld Eggs.**

Noot: Behalve de opmerling dat ze 'groot en grof' zijn, konden we geen informatie vinden over de genoemde Matabele kip, niet eens één foto. De bevolkingsgroep Matabele (of Ndebele) komt uit de provincie die vroeger Oost-Transvaal (nu Mpumalanga) heette - dus dat zou suggereren dat de kip kan zijn ontstaan in het oosten van Zuid-Afrika.

Naakthals

Er bestaat ook een naakthalshoen (*Kaalnekke*), dat wordt beschouwd als een echt Zuid-Afrikaans ras.

Naakthalzen hebben ongeveer een derde minder veren dan normaal beverderde kippen. Volgens archeologen komt de naakthals van oorsprong uit Maleisië vanwaar het ras de wereld heeft veroverd. Het is derhalve mogelijk dat de Nederlanders de naakthalzen in Zuid-Afrika hebben geïntroduceerd in de 17de eeuw.

Toen Jan van Riebeeck rond het midden van de 17de eeuw aankwam bij de Kaap hadden de bewoners al kippen. Heel weinig is bekend over de verscheidene variëteiten die ze hadden. Gegevens van naakthalshoenders zijn gevonden in gebieden die ver uit elkaar liggen, van Oost-Europa tot aan Maleisië.

De Zuid-Afrikaanse naakthals, zoals eerder gezegd, stamt waarschijnlijk af van de Maleisische naakthals en kan nu vooral aangetroffen in plattelandsgebieden. Deze kippen komen in allerlei kleuren voor. Er bestaan twee types van de naakthals. Het ene type is raszuiver en heeft een volledig naakte hals, terwijl het andere type, rasonzuiver, een kwastje veren heeft voor op de hals.

Naakthalshoenders zijn erg populair in Zuid-Afrika en ook in vele andere Afrikaanse landen, zoals Kenia, Oeganda, Ethiopië, Kameroen en Burkina Faso (lokale naam hier is *Cou nu*, *Joub-Kole*), soms zijn ze ook krulvederig. Ze kunnen beter tegen de warmte en hebben vaak weerstand tegen bepaalde ziekten.

Bovengenoemde rassen hebben gemeen dat zij aan het Afrikaanse klimaat zijn aangepast, dat ze vrij kunnen scharrelen en slechts op bescheiden schaal (extra) voer nodig hebben. Ze leggen redelijk wat eieren en hebben smakelijk vlees.

Andere Afrikaanse landen

Het inheemse kippenras van **Algerije** heet Kabyle. Het is een oud ras dat al werd beschreven in 1927 in het blad Chasse et Pêche. Ze bestaan in vele kleurslagen, slechts 4% heeft een naakte hals.

Kabyle haan en hen. Foto's met dank aan Dr. Nassim Moula.

In **Ethiopië** zijn 5 verschillende inheemse kippenrassen: Tilili, Horro, Chefe, Jarso en Tepi, van de gelijknamige 5 ecologische regio's. Ze worden onderscheiden door hun veerkleur: Gebsuma doro (grijsachtig); Netch doro (wit); Tikur doro (zwart) en Kei doro (rood).

Rechts: Tilili kippen. Rechts onder: Tepi kippen. Foto's: Dagris.

Nigeria heeft een paar rassen: de Fulani en de Yoruba. (Beiden genoemd naar een volk dat verspreid is over vele Afrikaanse landen. De Fulani kip is een van de zuiverste inheemse kippen, mede door de levensstijl van de Fulani houders. Vergeleken met de Yoruba kip is de Fulani groter met meer vlees.

Kenia heeft zijn eigen ras: Molo Mushunu, een naakthalstype, beschouwd als eigen ras en ook erkend door de Slow Food beweging. Ze worden gefokt door de Kikuyu, de grootste etnische groep in Kenia, die wonen in het Molo district. Het zijn grote hoenders die 3 à 4 kg. wegen. De

veerkleur varieert van zwart tot wit, rood of blauw. Ze leggen vrij kleine eieren met een lichtbruine schaal.

Ghana heeft 3 types lokale kippen: naakthalzen, krulveerhoenders en met erwtenkam. Ze zijn bekend vanwege resistentie tegen bepaalde pluimveeziekten.

Tanzania heeft 8 lokale kippenrassen: Ching'wekwe (een kort, gedrongen type kip), Mbeya (van origine uit Itumba, Mbeya regio), Morogoro-medium (krulveer), N'enzegere (krulveer), Singamagazi (van origine uit de Shinyanga regio), Pemba (klein soort), Tanga en Unguja (ook klein). Ze bestaan in allerlei kleurslagen en met verschillend kamtype.

Er is ook een kip met de naam Kuchi, in de Mwanza regio, die naar zeggen zwaarder is dan alle andere lokale kippen en nog beter bestand is tegen pluimveeziekten.

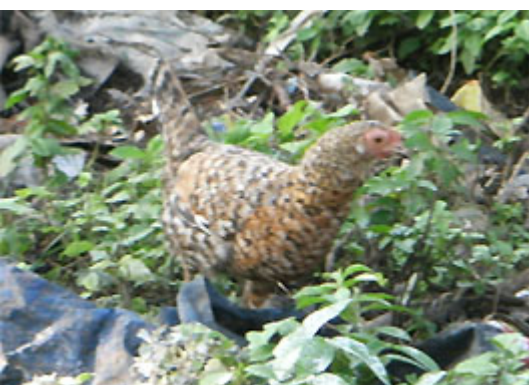

De inheemse kippen van **Kameroen** zijn: De Dzaye met witte bevedering, de Dongwe met zwarte veren, het vlees-type Tsabatha die divers gekleurd is (grijs, zwart en wit) en een type legkip met de naam Zarwa. Er is ook een voetbevederd ras, de 'Poule Brahman', met een max. gewicht van 2 kg., dus anders dan de ons bekende Brahma, hoewel die hier wel in de 60-er jaren ingevoerd zijn.

In **Burkina Faso** zijn 2 soorten inheemse kippen beschreven: de 'Afrikaanse kip' en de Kondé kip. De Afrikaanse kip komt voor in 3 typen - waarschijnlijk zijn dit geen 'rassen' maar min of meer fenotypische beschrijvingen: de Fulani, een witte kip die lijkt op een Leghorn; de Djeligodji, ook wel Dori kip genoemd, in veel kleuren (grijs, geelbruin of zwart) en de 'grijze kip' die het meest verspreid is en in elke streek en taal zijn eigen naam heeft (bijv. 'kolocissai' in de Dioula taal en 'no liguidi' in de Moore taal). De 'Kondé kip' heeft zijn oorsprong waarschijnlijk in Zabré en Tenkodogo in Burkina Faso, de Atacora regio in Benin en de Tchaoudja in Togo. Het is een gedrongen hoen (gewicht 1.8 kg) met sterke poten, asgrijze bevedering, een grote enkele kam en levendig oranje ogen.

Links: Allerlei soorten locale kippen in Bas-Congo. Foto's met dank aan Dr. Nassim Moula.

De inheemse kippen van de **Democratische Republiek Congo** zijn klein; hun gewicht varieert van 1680 tot 720 gr. bij de hanen en van 1380 tot 620 gr. bij de hennen. Ze komen voor in allerlei kleuren, voornamelijk normaal bevederd; zelden met een kuif of voetbevedering en slechts 6% heeft een naakte hals. De kamvorm is meestal een enkele kam, zelden erwtenkam. 5 tot 10 % heeft een zwart gepigmenteerde kam. De pootkleur varieert; meestal is die wit, ook gele en zwarte poten komen voor, slechts zelden groen of grijs. Sommige lokale kippen hebben de typische kleurslagen van de

Ardenner kippen – het resultaat van introductie in het verleden van buitenlandse hoenders (Belgische rassen) in de provincie Bas-Congo.

Rechts en onder: Nog meer lokale kippen in Bas-Congo. Foto's met dank aan Dr. Nassim Moula.

De lokale kip van **Gambia** is een dubbeldoel kip die voorkomt met allerlei kenmerken, zoals een zwarte huid, zijdevederig, voetbevederd, gekuifd of kriel. Men neemt aan dat er verschillende buitenlandse rassen bijgedragen hebben aan hun genenpool, waaronder zelfs de Oud Engelse Vechtkriel.

In **Burundi** variëren de inheemse kippen van boer tot boer; op een boerderij lopen zelfs vaak verschillende kippen rond. Behalve in kleur, verschillen ze ook in grootte; de kleinste kippen heten Sekaganda en de grootsten worden Imangubo of Injogori genoemd.

Mali heeft kleine inheemse kippen, maar ook 2 lokale rassen: de Wassa-Ché – een legkip uit kruisingen tussen de Rhode Island Red en de inheemse Koko-Ché, en een plomp type vleeskip met de naam Semba- Ché.

**Rechts: Kloek met kuikens in Oeganda.
Foto: Marissa Hans.**

Over de inheemse kippen in de volgend landen hebben we maar weinig informatie gevonden; er ZIJN altijd wel inheemse kippen, maar ze worden gewoon 'kip' genoemd in de specifieke taal van dat land – bijv. de naam 'Inkhukhu' (Swasiland) betekent 'kip' en 'Beldi' (Marokko) betekend 'inheems'.

Botswana: de Tswana, inheemse kip.

Chad: de Djided Baladi (erwtenkam) en de Karmout (gekuifd).

Guinea: lokale kippen, hun naam is gebaseerd op de veerkleur.

Lesotho: de Basotho (erwtenkam) – resistent tegen inwendige parasieten.

Mauritania: de meeste plaatselijke kippen zijn het resultaat van jarenlange kruisingen met buitenlandse rassen en willekeurige selectie binnen de toom.

Marokko: de Marokkaanse Beldi, in een grote genetische verscheidenheid.

Niger: een inheems ras met de naam Kolonto, in het Westen van Niger. Het zijn grote kippen die in diverse kleuren voorkomen.

Rwanda: Rwandese lokale kippen.

Senegal: Kleine inheemse kippen in allerlei kleuren, soms naakthals, krulveer of voetbevederd.

Sudan: de grote Sudanese Baladi.

Swaziland: de Inkhukhu (een naakthalshoen).

Togo: veel plaatselijke kippen zijn kruisingen; er zijn ook naakthalzen en krulveerkippen.

Oeganda: de Oegandese inheemse kip.

Boven: Inheemse kippen in Bas-Congo. Foto's met dank aan Dr. Nassim Moula.

Egypte

Meer bekend zijn de kippen van Egypte; die zijn al eerder beschreven in *Aviculture Europe*. Het zijn vrij kleine, actieve kippen, die al vele eeuwen zijn gedomesticeerd in Egypte. Deze rassen zijn het meest bekend als goede legkippen, maar ook vanwege hun buitengewone weerstand tegen ziekten.

De **Fayoumi** is wereldwijd bekend en wordt ook uitgevoerd naar verscheidene Afrikaanse en Aziatische landen, alwaar het ras wordt gebruikt op het platteland in pluimveehouderijen. Het ras wordt als zeer oud beschouwd; het bestond al voor de Romeinse tijd. Ze zijn ook bekend als *Biggawi* of *Ramadi*.

Ze zijn gehard en snel volwassen, ze kunnen ook heel goed vliegen; hun wilde aard maakt het moeilijk om ze te vangen en ze schreeuwen hard als ze opgepakt worden. Dit ras is ook geïntroduceerd in Europa en de VS. De tekening (pelling)

is vergelijkbaar met die van Friese Hoenders of Brakels en ze bestaan in goud en zilver. De Fayoumi draagt wel de staart rechter omhoog. De Fayoumi is goed aangepast aan de Afrikaanse pluimveehouderij en het Afrikaanse klimaat. Het ei van de Fayoumi moet heel bijzonder zijn, met een opvallend laag cholesterol-gehalte en een bijzonder sterke eischaal. Het is een middelzwaar ras; een haan weegt ong. 2 kg; een hen 1,6-2,0 kg.
(Zie ook het rasartikel in het decembernummer van 2011.)

Onder: Fayoumi haan.

Foto: B. Driessen (B).

Rechts: Fayoumi haan met 2 hennen. Foto: T. Goossen (B).

Dandarawi

Een ander inheems Egyptisch ras is de **Dandarawi**. Aan dit ras is ook al eens aandacht besteed in Aviculture-Europe (april-editie 2010; het artikel over bekerkam hoenders) Dandarawi's komen voor met enkele kam en ook met bekerkam. Dit ras stamt uit het noorden van Egypte.

De hanen zijn voornamelijk zilvertarwe-kleurig. Hennen zijn tarwekleurig, vaak met een kleine, achterwaarts gerichte kuif. De haan weegt 1,3-1,5 kg, de hen omstreeks 1,1-1,2 kg. Ze zijn dus iets lichter van gewicht dan de Fayoumi, maar worden wel graag als tafelhoen gebruikt. Ze zijn redelijk ziekteresistent en kunnen goed tegen hitte (tot 40° Celsius).

De Dandarawi is een auto-sexend ras; de hennenkuikens hebben een donkere plek op de kop.

Links: Dandarawi haan.

Foto: Archief Avicultura.

Rechts: Dandarawi hen.
Foto: Archief Avicultura.

Andere inheemse Egyptische kippen:

Baladi Beheri: Deze ontstonden in de noordelijke regio en de Nijldelta. Van dit ras is gemeld dat ze resistent zijn tegen de pluimveeziekten leucosis en spirochetosis.

Sina: Men denkt dat deze kippen al heel lang geleden zijn ontstaan uit kruisingen tussen onbekende inheemse kippen en een onbekend buitenlands ras. Ze zijn erg vruchtbaar, met een uitkomstpercentage van meer dan 95%.

Conclusie

In het Westen zijn Afrikaanse rassen nauwelijks bekend; slechts enkele Egyptische rassen zijn bekend en worden gehouden door een handvol fokkers. De andere Afrikaanse rassen zijn volledig onbekend en worden niet gehouden buiten hun eigen continent. Dat heeft er ook mee te maken hoe kippen worden gehouden in Afrika: meestal op het platteland en gehouden om economische redenen; ziekteresistentie, eieren en vlees. De kippen zijn voornamelijk eigendom van vrouwen, en vrouwen en kinderen zijn ook degenen die ze verzorgen en de kleine tomen 'beheren'. In het Afrikaanse continent zijn de lokale kippen vaak nazaten van ongeordende kruisingen tussen lokale en exotische rassen. Er is geen systematisch fokkerij. Het begrip 'ras' is bij onze beschrijvingen eigenlijk niet correct. Het is echter wel opvallend dat er, meer dan vijf decennia na de introductie van 'exotische' genen, nog altijd zoveel oorspronkelijke inheemse kippen met hun specifieke kenmerken aanwezig zijn. Op het ogenblik lijkt er meer en meer interesse te komen in diverse landen om de inheemse kippen in stand te houden als historisch en cultureel erfgoed.

Het zou interessant zijn om meer te weten te komen over de genoemde en niet genoemde Afrikaanse rassen, dus aanvullende informatie en foto's zijn welkom op de redactie.

Bronnen:

- DAGRIS 2007. Domestic Animal Genetic Resources Information System (DAGRIS). (eds. O. Mwai, Y. Mamo and T. Dessie). International Livestock Research Institute, Addis Ababa, Ethiopia. <http://dagris.ilri.cgiar.org>
- FAO. 2009 <http://www.fao.org/docrep/013/al689e/al689e00.pdf>. Poultry Genetic Resources and Small Poultry Production Systems in Uganda. Prepared by Busuulwa S. Henry.
- FAO. <http://www.fao.org/docrep/003/w8989e/W8989E00.htm#TOC> Village chicken production systems in rural Africa, Household food security and gender issues.
- FAO-Poultry sector country reviews <http://www.fao.org/avianflu/en/poultryproduction.html>
- Wickedfood Earth® - Responsible use of sustainable resources. <http://www.wickedfoodearth.co.za/>
- Réhabilitation socioéconomique d'une poule locale en voie d'extinction: la poule Kabyle (Thayazit lekwayel). By Moula N., Antoine-Moussiaux N., Farnir F.,

Detilleux J., Leroy P.

http://www.facmv.ulg.ac.be/amv/articles/2009_153_3_05.pdf

- Village egg and fowl meat production in Africa. By El Hadji Fallou Guèye, Sénégal 1998.
<http://www.sist.sn/gsd/collect/publi/index/assoc/HASH01df/fd0b4927.dir/doc.pdf>
- Aviculture familiale au Bas-Congo, République Démocratique du Congo (RDC). N Moula, N Detiffe, F Farnir, N Antoine-Moussiaux and P Leroy.
<http://orbi.ulg.ac.be/bitstream/2268/124718/1/LRRD.pdf>
- Foto's kippen in Algerije en Congo:
Dr. Nassim Moula, Faculté de Médecine Vétérinaire, Département des Productions animaux, Service de Biostatistique, Bioinformatique, Economie, Sélection Animale Université de Liège. (België)

Foto: Boschveld Eggs.

**Copyright ©2012 Aviculture Europe.
All rights reserved by VBC.**